

Příčiny zkreslení tržních cen lze rozdělit do následujících skupin:

- a) Nedokonalost konkurence.
- b) Neúplné využití zdrojů.
- c) Daně, subvence a veřejná reglementace.
- d) Vnější obchodní a finanční ochrana.
- e) Externality.

Obecné aspekty měření nákladů a užitků - v zásadě existují dvě skupiny metod, které lze použít v závislosti na okolnostech:

- a) Metody orientované na zjištění, či odvození částky, kterou jsou spotřebitelé ochotni za poskytované statky či služby vynaložit.
- b) Metody související s veřejnou volbou.

Externality – obecně - Klasifikace je možná dle několika kritérií:

- povahy: pozitivní x negativní x reciproční (vzájemný prospěch, vzájemná újma)
- zdroje: produkční x spotřební
- rozsahu působení: globální x adresné

Dva typy řešení:

a) veřejná řešení – Piguovské daně a dotace, zákazy, příkazová řešení (stanovování kvót), státní regulace, jednorázová finanční podpora (náklady na investici do zařízení odstraňující negativní externalitu), vlastní činnost (vlády a její nahrazení činnosti producenty).

b) soukromá řešení – společenský postih, Uspořádání vlastnických práv, Internalizace

Coasův teorém – kdykoliv dochází k externalitě mohou se zúčastněné strany dohodnout a vytvořit opatření, která externalitě zamezí (internalizují ji), platí když:

- vlastnická práva jsou perfektně vymezena
- náklady na vyjednávání jsou nulové

Náklady jsou ty důsledky veřejných projektů, vzhledem k omezenosti zdrojů, které mají negativní charakter. **Užitky** jsou ty jevy realizované veřejnými projekty, které jsou očekávané a žádoucí vzhledem k cílům. Náklady a užitky lze dělit na:

- přímé a nepřímé
- hmotné a nehmotné
- vnitřní a vnější

Funkce dávka-odpověď (dose-response function)

- měří se vztah mezi znečišťující látkou a jejím dopadem na relevantní receptor.
- podobné je to s funkcemi expozice-odpověď (koncentrace-odpověď)

WTP (willingness to pay) – podstatou je hledání odpovědi na otázku „Na jakých nákladech jste ochoten se, s ohledem na očekávaný přínos, podílet?“

WTA (willingness to accept) – „Jaké ztráty jsou pro vás, s ohledem na navrhovaný projekt, přijatelné?“

Projevené preference - Hlavní metody:

- zamezující chování
- hedonické oceňování
- metoda cestovních nákladů
- random utility/discrete choice modely
- metoda preventivních nákladů

Vyjádřené preference - Hlavní metody:

- srovnávací analýza
- kontingenční hodnocení

Kontingenční hodnocení - Hlavní komponenty:

- scénář hypotetického trhu
- výběr statistického vzorku pro dotazování
- nástroj dotazování
- formulace otázek dotazníku
- odhad hodnocení
- validita odpovědí a test spolehlivosti

Oceňování přírodních zdrojů a hodnocení škod na životním prostředí využívá následujících metod:

- vymezení ušlých efektů a kompenzačních nákladů,
- zjišťování preferencí pro statky životního prostředí (v případě, že se jedná o veřejné statky).

Varianty oceňování dvou významných nehmotných položek**a) Oceňování času**

- a. Čas strávený dopravou – se nejčastěji oceňuje prostřednictvím nákladů na pracovní čas, tj. sazbou hodinové čisté mzdy.
- b. Hodnota volného času – lze rovněž vyvodit ze mzdy, nebo je možné zkoumat náklady příležitosti

b) Oceňování života

- a. Starší přístupy vycházejí tzv. hodnoty odvrácené ztráty produkce, což teoreticky souvisí s konceptem lidského kapitálu.
- b. Mischan definuje hodnotu života s odvoláním na Paretovský princip. Podle toho je hodnota života jednotlivce rovna minimální částce náhrady (kompenzace), které je třeba k vyvážení nedobrovolného vystavení takového jedince zvýšenému riziku úmrtí.
- c. Alternativním přístupem (Schelling 1968) k výše uvedenému je metoda, která zohledňuje jaký příjem jednotlivec požaduje pokud se má vystavit většímu riziku smrti.

Externí náklady plynoucí z nehod a škod na ŽP

- zdrojový přístup
- metody založené na projevených preferencích
- metody založené na vyhnutí se nákladům
- metoda hodnocení rizika